

Aile Yaşam Kalitesi Dinamikleri: Aile İletişimi, Ebeveyn Sorumlulukları, Duygusal, Duygusal Refah, Fiziksel / Materyal Refahın Algılanması

Family Quality of Life: Perception of Family Interaction, Parenting Responsibility, Emotional Well-Being and Physical / Material Well-Being

Emine ÖZMETE*

Özet

Bu araştırma bireylerin aile yaşam kalitesi dinamikleri ile ilgili algılarını ortaya koymak amacı ile planlanmış ve yürütülmüştür. Aile yaşam kalitesi dinamikleri; (i) aile etkileşimi, (ii) ebeveyn sorumlulukları, (iii) duygusal refah, (iv) fiziksel ve materyal refah başlıkları altında incelenmiştir. Kadınlar ve erkeklerin aile yaşam kalitesi konularına ilişkin algıladıkları önem ve tatmin düzeyleri ortalama puan değerleri dikkate alınarak yorumlanmıştır. Ayrıca algılanan önem ve tatmin düzeylerinin cinsiyet ve yaş değişkeni ile ilişkisi analiz sonuçlarına göre ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: yaşam kalitesi, aile yaşam kalitesi, yaşam kalitesi belirleyicileri

Abstract

The research was carried out the aim of determining to perfection of individuals related to family quality of life dynamics. Family quality of life dynamics investigates under titles in the research as following: (i) family interaction, (ii) parenting responsibility, (iii) emotional well-being, (iv) physical/material well-being. Importance and satisfaction levels, perceptions of women and men on family quality of life topics have been interpreted according to mean values. Also relationship between to be perceived importance and satisfaction levels by individuals and variables as gender and age have been explained according to statistical analysis.

Key Words: quality of life, family quality of life, indicators of quality of life

Giriş

Yaşam kalitesi kavramı son yıllarda hem uygulamalı hem de deneysel çalışmaların önemli bir çıktısı olarak kabul edilmektedir. Bu araştırmalarda daha çok “Yaşam kalitesi nedir?” “Yaşam kalitesi neyi açıklar?” “Yaşam kalitesini ölçmek için kullanılan göstergeler ya da parametreler nelerdir?” Gibi bilgiler sorgulanmakta; bireysel, ailesel ve toplumsal düzeyde bu sorulara yanıt aranmaktadır. Melson’a (1980) göre yaşam kalitesi kavramı geleceğe ilişkin umut, yeterli gıda, giyecek, barınma koşulları, gelir düzeyi, işle ilgili beklentilerin karşılanması, anne ve çocuk sağlığı, aile refahı ve toplumsal refahı içermektedir. Rice ve Tucker(1986) ise; yaşam kalitesini, yaşam yönetimi sisteminin bir çıktısı ve insanların yaşam biçimlerinden duydukları tatminin ölçümüne ilişkin bir standart olarak tanımlamaktadırlar. Amerika Federal Çevre Koruma Ajansı (USFEPa) da yaşam kalitesi kavramını “insanların içinde yaşadıkları çevrenin niteliklerinin iyileştirilmesi; bireyler ve grupların refah içinde olma durumu” olarak açıklamaktadır. Bu tanım hem nitelik hem de niceliği vurgulamaktadır (<http://www.epa.gov>) Yaşam kalitesi; bireylerin belirli bir zamanda sahip oldukları kaynakları, yaşadıkları yerleri, fiziksel, sosyal, çevresel ve psikolojik koşullarını içermektedir. Bu noktada bazı yaşam kalitesi tanımlarında, yaşam kalitesi kavramının sübjektif/öznel refah göstergeleri ile açıklandığı dikkati çekmektedir. Yaşam kalitesi bireyin umutları ve beklentileri ile bunların deneyimlere dönüştürülmesi arasındaki farkı yansıtmaktadır. Bireylerin yaşadıkları çevreyi algılama biçimleri yaşam beklentilerini belirlemektedir. Bu beklentilerin karşılanma düzeyi ise bireylerin yaşama uyumunu kolaylaştırmakta ya da güçleştirmektedir. Bu uyum sürecini başarabilen bireyler, zor yaşam koşullarında da geçerli bir yaşam kalitesi sürdürebilme olanağına sahip olabilirler (Andrews ve Withey, 1976).

Frankl Ve (1963) yaşam kalitesinin açıklanmasında “yaşamın anlamının algılanması”nın etkili olduğunu; bireyin yarattığı, sevdiği, inandığı ya da miras olarak geride bırakılanları yansıttığı zaman anlam duygusunu ortaya çıkarabileceğini belirtmektedir. Diğer yandan McCall (1975); yaşam kalitesini mutluluk ile ilişkilendirmekte ve yaşam kalitesini ortaya koymanın en iyi yolunun bireylerin “mutluluk taleplerinin/beklentilerinin” karşılanma düzeylerini ölçmek olduğunu açıklamaktadır.

* Doç. Dr., Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü Öğretim Üyesi

Toronto Üniversitesi Yaşam Kalitesi Araştırma Merkezi yaşam kalitesini bireyin yaşamındaki önemli fırsatlardan /olanaklardan zevk alma derecesi ve yaşamdaki temel psikolojik ihtiyaçların karşılanması düzeyi olarak tanımlamaktadır. Bireylerin yaşamlarının her döneminde karşılanması gereken temel ihtiyaçlarını ise yaşam kalitesi ile ilişkilendirerek üç başlık altında irdelemektedir: (i) “Var olmak”, (ii) “Ait olmak” ve (iii) “Olmak”.

❖ **Var olmak:** Bireyin insan olması ile ilişkilidir:

- ☞ **Fiziksel var olmak:** Fiziksel sağlık, kişisel hijyen, beslenme, egzersiz, giyim ve dış görünüşü kapsar.
- ☞ **Psikolojik var olmak:** Psikolojik sağlık, psikolojik olarak iyi hissetme, birey olarak kendini olumlu değerlendirme ve kendini kontrol edebilmeyi içerir.
- ☞ **Manevi (Tinsel) var olmak:** Kişisel değerler, davranış standartları ve inançlar ile ilişkilidir.

❖ **Ait olmak:** Bireyin çevresi ile etkileşimini ve uyumunu içerir:

- ☞ **Fiziksel ait olmak:** Bireyin fiziksel çevresi ile ilişkilerini; aile yaşamı, iş yaşamı, komşuluk, okul ve bir gruba dahil olmak gibi duygu ve düşüncelerini ifade eder.
- ☞ **Sosyal ait olmak:** Sosyal çevre; aile, arkadaşlar, iş arkadaşları, komşular ve ait olunan topluluk tarafından içten ve samimi bir şekilde kabul görme duygusu ile ilişkilidir.
- ☞ **Toplumsal ait olmak:** Yeterli gelir, sağlık hizmetleri ve sosyal hizmetler, iş, eğitim ve eğlence programları ve toplumsal aktiviteler gibi olanaklar ve bireylerin bu aktivitelere katılımını kapsar.

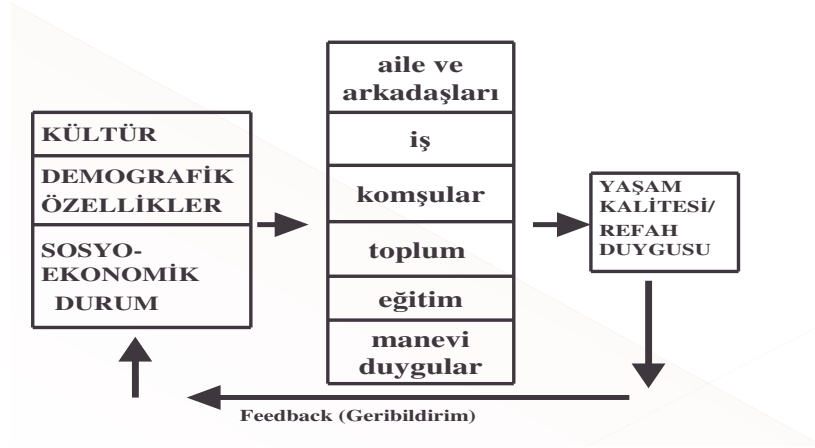
❖ **Olmak/Gerçekleştirmek:** Bireysel amaçlar, umutlar ve isteklerle ilgilidir. Olmak/gerçekleştirmek bir amaç doğrultusunda faaliyetlerde bulunmayı gerektirir:

- ☞ **Uygulamayı gerçekleştirmek:** Ev, iş ya da okulla ilgili aktivitelerin, gönüllü faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, sağlık ya da sosyal ihtiyaçların karşılanması için gereken günlük işlerin yürütülmesini gerektirir.
- ☞ **Boş zamanı gerçekleştirmek:** Dinlendiren ve stresi azaltan aktiviteleri uygulamayı; egzersizler, spor aktiviteleri, yürüyüşler ve aile ziyaretleri ya da tatilleri kapsar.
- ☞ **Gelişmeyi gerçekleştirmek:** Bilgi ve becerilerin artmasını destekleyen aktiviteler ve bireyin yaşamındaki değişikliklerle başa çıkabilme yeteneği ile ilişkilidir (<http://www.utoronto.ca/qol/>).

Bu ihtiyaçların karşılanması sürecinde aile çevresinin olanakları etkili olmaktadır. Bireyin “var olabileceği”, “ait olabileceği”, ve “kendini gerçekleştirebileceği” destekleyici bir aile çevresi, yaşam kalitesinin gelişmesine de önemli katkı sağlamaktadır. Yaşam kalitesi belirleyicilerine ilişkin yaklaşım, birey yaşamının farklı boyutlarına ilişkin değişkenlerin de yaşam kalitesi ölçümüne dahil edilmesini içermektedir. Çünkü, her yaşam alanı yaşam kalitesinin ayrıntılarını belirlemede katkıda bulunmaktadır. Bu alanların en önemlilerinden biri ailedir. Kültürel yapı, demografik özellikler ve sosyo-ekonomik düzeyin belirlediği aile yaşamında, bireylerarasındaki olumlu etkileşim ve iletişim deneyimleri, yaşam kalitesinin de olumlu algılanmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda arkadaşlar ile ilişkiler, iş yaşamı, bireylerarası ilişkiler ve komşuluk ilişkileri, sağlık ve eğitim hizmetlerinden yararlanabilme bireyin içinde yaşadığı çevreye ilişkin algılarını belirlemede ve yaşam kalitesini ortaya koymaktadır (Campbell, Converse ve Rodgers, 1976; Bubolz ve Sontag, 1993) (Şekil 1).

Ramkrishna Mukherjee(1989), yaşam kalitesi araştırmalarında başlıca iki perspektifin ele alındığını belirtmektedir: İlk olarak sosyal göstergelerin araştırılmasına duyulan ihtiyaçtır. Ki bu bireylerin ihtiyaçlarına verilen değeri dikkate almaktadır. Diğerisi ise geleneksel yaşam kalitesinin araştırılmasıdır. Gerçekte her iki perspektifte bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmasına odaklanmaktadır.

Girdi Algılama / Anlama Çıktı

Şekil 1. Yaşam Kalitesi Sistem Modeli (Oklahoma Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü, <http://www.clinicalsocialwork.com>)

Bu noktada; bireylerin fiziksel ve psikolojik olarak ihtiyaçlarının karşılandığı ilk kurum ailedir. Ailenin bireyin ihtiyaçlarının karşılanmasına sağladığı destek hem objektif, hem de subjektif olarak bireylerin ailesel ve toplumsal düzeydeki yaşam kalitesi algısını belirlemektedir. Bireyin diğer aile üyeleri ile kaliteli ve hoş zaman geçirebilmesi, ailenin sorunlarına etkili çözüm önerileri üretebilmesi, aile üyeleri arasındaki yakın ve destekleyici ilişkiler, ailenin bireylerine eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanma olanağı sunabilmesi ile güvenli ve konforlu bir çevrede yaşama gibi olanaklar bireylerin ailesel düzeydeki yaşam kalitesini belirlemektedir (Andrews ve Withey, 1976; Campbell, Converse ve Rodgers, 1976).

Amaç

Bu araştırmanın amacı aile yaşam kalitesi dinamiklerine ilişkin bir bakış ortaya koymak ve bireylerin aile yaşam kalitesine ilişkin algılarını belirlemektir. Araştırmada, bireylerin aile yaşam kalitesi belirleyicilerini ne düzeyde önemli buldukları ve aynı belirleyicileri kendi aile yaşamları için ne düzeyde tatmin edici olarak değerlendirdikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Aile yaşam kalitesi dinamiklerine ilişkin olarak bireylerin en çok ve en az önem verdikleri konular nelerdir?
2. Aile yaşam kalitesi dinamiklerine ilişkin olarak bireylerin en çok ve en az tatmin duydukları konular nelerdir?
3. Yaş ve cinsiyet gibi değişkenler bireylerin aile yaşam kalitesine ilişkin önem verdikleri ve tatmin duydukları konuları etkilemekte midir?
4. Aile yaşam kalitesi dinamiklerine ilişkin olarak algılanan önem ve tatmin düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırma materyalini 2007 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında İngiltere/Londra'da British Council'un üyesi olan bir okulda İngilizce Dil Eğitimi programına katılmış bireyler oluşturmaktadır. Kore, İtalya, İspanya, Polonya, Tayvan, Brezilya, Çin gibi farklı ülkelerden gelen ve gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 108 kadın ve erkek araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırma verilerinin elde edilmesinde anket tekniği kullanılmıştır. İki bölümden oluşan anketin birinci bölümü bireylerin demografik özelliklerini ortaya koymayı amaçlayan soruları içermektedir. İkinci bölümde, bireylerin aile yaşam kalitesi konularına verdikleri önem ve bu konulardan duydukları tatmini belirlemek amacı ile 21 madde halinde oluşturulan "Aile yaşam kalitesi ölçeği" yer almaktadır. Bu

araştırmada, daha önce Hoffman ve arkadaşları tarafından (2006) aile yaşam kalitesini ölçmek amacı ile kullanılan “Beach Center Family Quality of Life Scale” den yararlanılmıştır. Bu ölçekte aile yaşam kalitesi; (i) Aile etkileşimi, (ii) Ebeveyn sorumlulukları, (iii) Duygusal refah, (iv) Fiziksel ve materyal refah başlıkları altında ayrılmıştır. Bu faktörler aile yaşam kalitesi dinamikleri olarak tanımlanmaktadır. Likert tipi ölçekte bireylerin aile yaşam kalitesine ilişkin konulara hangi düzeyde önem verdiklerini belirlemek için (3) Çok önemli, (2) Önemli, (1) Önemli değil şeklinde üç düzeyli değerlendirme kullanılmıştır. Bireylerin aynı konulardan ne düzeyde tatmin duyduklarını ortaya koymak için de (3) Çok tatmin edici, (2) Tatmin edici, (1) Tatmin edici değil şeklindeki üç düzeyli değerlendirmeden yararlanılmıştır. Bu araştırmada aile yaşam kalitesi ölçeği İngilizce olarak hazırlanmıştır. Bu ölçeğinde yer aldığı anket formu araştırmaya katılmaya gönüllü olan bireylere dağıtılmış ve yanıtlar kontrol edilerek toplanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik Analizi

Araştırma kapsamına alınan bireylere uygulanan 108 anket formu değerlendirilerek yapı geçerliği ve güvenilirlik testi yapılmıştır. “Aile yaşam kalitesi” ölçeğinin yapı geçerliğini kontrol etmek için bir faktör analizi tekniği olan “Döndürülmüş temel bileşenler analizi” uygulanmıştır. Faktör analizinde yük değerlerinin 0.45 ve üstü olması önerilmekle birlikte pratikte 0.30 yük değeri alt sınır olarak alınabilmektedir. Bu çalışmada ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerlerinin 0.42’nin üzerinde olduğu görülmektedir. Ölçeğin güvenilirliği için iç tutarlılık katsayısı olan “Cronbach Alpha” hesaplanmıştır. Hem faktör yük değerleri hem de Cronbach Alpha sonuçları bireylerin aile yaşam kalitesi konularına verdikleri “önem” ile bu konulardan duydukları “tatmin” açısından ayrı hesaplanarak Tablo 1’de gösterilmiştir.

Dört faktör altında incelenen aile yaşam kalitesi ölçeğinin faktör yük değerleri bireylerin algıladıkları önem düzeyine göre puanlanmıştır. Buna göre (i) aile etkileşimi faktörünün yük değerleri 0.44 ile 0.71, (ii) ebeveyn sorumlulukları faktörünün yük değerleri 0.42 ile 0.77, (iii) duygusal refah faktörünün yük değerleri 0.48 ile 0.73, (iv) fiziksel ve materyal refah faktörünün yük değerleri ise 0.58 ile 0.90 aralığında değişmektedir. Bu faktörlerin Cronbach Alpha değerleri ise sırası ile (i) 0.68, (ii) 0.71, (iii) 0.78 ve (iv) 0.86 olarak belirlenmiştir.

Aile yaşam kalitesi ölçeğinin faktör yük değerleri bireylerin algıladıkları tatmin düzeyine göre puanlanmıştır. (i) aile etkileşimi faktörünün yük değerlerinin 0.43 ile 0.75, (ii) ebeveyn sorumlulukları faktörünün yük değerlerinin 0.45 ile 0.73, (iii) duygusal refah faktörünün yük değerlerinin 0.47 ile 0.82, (iv) fiziksel ve materyal refah faktörünün yük değerlerinin 0.53 ile 0.89 aralığında değiştiği bulunmuştur. Cronbach Alpha değerleri ise yine sırası ile (i) 0.80, (ii) 0.75, (iii) 0.79 ve (iv) 0.84 olarak belirlenmiştir. Bu değerlere göre farklı alt ölçekleri içeren aile yaşam kalitesi ölçeği geçerli ve güvenilir bir araç olarak kabul edilmiştir (Tablo 1).

Verilerin değerlendirilmesi

Bireylerin aile yaşam kalitesi konularına verdikleri önemin ve bu konulardan duydukları tatminin cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t-testi ile Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Ayrıca bireylerin aile yaşam kalitesi konularına verdikleri önem ile bu konulardan duydukları tatmin arasında bir ilişki olup olmadığı Pearson Korelasyon katsayısı ile belirlenmiştir. Araştırma kapsamına alınan bireyler Kore, İspanya, İtalya, Çin, Japonya, Tayvan, Brezilya gibi çok farklı ülkelerin vatandaşlarıdır. Ülke sayısı fazla olduğu için ülkelere göre denek sıklığı istatistik analizlerde dikkate alınacak bir dağılım göstermemiştir. Bu nedenle araştırmada bireyin uyruğu bir değişken olarak kullanılamamıştır.

Tablo 1. Bireylerin algıladıkları önem ve tatmin düzeylerine göre aile yaşam kalitesi dinamiklerinin faktör analizi sonuçları

Aile yaşam kalitesi dinamikleri (i) Aile etkileşimi	Faktör yük değerleri	
	Önem	Tatmin
1. Ailede herkesin birlikte zaman geçirmekten hoşlanması	0.45	0.63
2. Ailede herkesin birbiri ile her şeyi açıkça konuşabilmesi	0.44	0.66
3. Ailede problemlerin birlikte çözülmesi	0.71	0.43
4. Ailede herkesin amaçlarına ulaşabilmesi için birbirini desteklemesi	0.61	0.59
5. Ailede herkesin birbirine ilgi ve sevgisini göstermesi	0.56	0.67
6. Ailede herkesin birbirine yakın ve uyum içinde olması	0.68	0.55
7. Ailede yaşamın iyi ve kötü yanlarının paylaşılması	0.59	0.75
Önem: Özdeğer: 2.4	Varyans: %35.1	Cronbach Alpha: 0.68
Tatmin: Özdeğer: 3.3	Varyans: %47.1	Cronbach Alpha: 0.80
(ii) Ebeveyn sorumlulukları		

1.Ailede çocuklara bağımsızlığı öğrenmeleri için yardım edilmesi	0.48	0.65
2. Aile bireylerinin çocuklara okul ödevlerinde ya da diğer aktivitelerde yardım etmesi	0.57	0.73
3.Aile bireylerinin çocuklara iyi kararlar vermeyi öğretmesi	0.77	0.45
4.Aile bireylerinin çocukların yaşamındaki diğer insanları (arkadaşları, öğretmenleri) tanınması	0.42	0.53
Önem:Özdeğer:2.1 Varyans:%54.7 Cronbach Alpha: 0.71		
Tatmin:Özdeğer:2.3 Varyans:%52.3 Cronbach Alpha: 0.75		
(iii)Duygusal refah		
1.Aile bireylerinin stresi olan diğer bireyleri rahatlatması	0.52	0.82
2. Ailedeki bireylerin ihtiyaç duyduklarında destek alabilecekleri dostları ve arkadaşlarının olması	0.73	0.69
3. Aile bireylerinin kendi ilgilerine zaman ayırmasının desteklenmesi	0.48	0.53
4. Aile bireylerinin özel ihtiyaçlarının karşılanması için dışardan destek ve yardım sağlanması	0.69	0.47
Önem: Özdeğer:2.4 Varyans:%52.3 Cronbach Alpha: 0.78		
Tatmin:Özdeğer:2.4 Varyans:%51.2 Cronbach Alpha: 0.79		
(iv) Fiziksel ve materyal refah		
1.Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında tıbbi bakım alabilmesi	0.86	0.84
2. Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında dış bakımı alabilmesi	0.90	0.84
3. Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında ulaşım olanağına sahip olabilmesi	0.58	0.72
4. Aile bireylerinin harcamalarında uygun bir yol izlemeleri	0.81	0.53
5. Aile bireylerinin ev, okul ve komşularının bulunduğu çevrede güven içinde yaşaması	0.85	0.89
6. Aile bireylerinin evde kendilerini rahat ve konforlu hissetmeleri	0.84	0.79
Önem: Özdeğer:3.5 Varyans:%51.2 Cronbach Alpha: 0.86		
Tatmin:Özdeğer:3.4 Varyans:%48.2 Cronbach Alpha: 0.84		

Bulgular

Araştırma bulguları bireyleri tanıtıcı demografik bilgiler ve aile yaşam kalitesi dinamikleri olmak üzere iki esas başlık altında incelenmiştir.

Bireyleri tanıtıcı demografik bilgiler

Kore, İspanya, İtalya, Çin, Japonya, Brezilya, Tayvan, Polonya gibi farklı ülkelerin vatandaşlarından oluşan ve araştırma kapsamına alınan bireylerin %66.7'si kadın, %33.3'ü erkektir. Bu bireylerin %59.2'si 25 ve daha küçük yaşta, %25.9'u 26-36 yaş aralığındadır. Ortalama yaşları ise 27.4+1.7 dir. Bireylerin büyük çoğunluğunun bekar(%85.2).ve %59.2'sinin üniversite mezunu oldukları bulunmuştur. Araştırma kapsamına alınan bireylerin annelerinin daha çok üniversite (%40.8) ya da lise (%29.6) mezunu oldukları; babalarının da üniversite (%48.1) ve lise (%33.3) mezunu oldukları belirlenmiştir. Bireyler aile gelirlerini iyi (%75.9) ya da çok iyi (%24.1)olarak değerlendirmektedirler. Bireylerin yarısından fazlası (%55.5) büyük şehirlerde %22.2 'si ise kasaba ya da küçük şehirlerde yaşamaktadırlar.

Aile yaşam kalitesi dinamikleri

Bu bölümde aile yaşam kalitesi dinamikleri (i) aile etkileşimi, (ii) ebeveyn sorumlulukları, (iii)duygusal refah, (iv) fiziksel ve materyal refah başlıkları altında bireylerin algıladıkları önem ve tatmin düzeylerine göre yorumlanmıştır. Algılanan önem ve tatmin düzeyleri 1 ile 3 puan arasında değerlendirilmiştir. Bireylerin algıladıkları önem ve tatmin düzeylerine göre aile yaşam kalitesi dinamiklerinin yaş ve cinsiyet değişkenleri ile ilişkili olup olmadığı analiz sonuçları ile açıklanmıştır.

(i) **Aile etkileşimi** açısından; bireyler, en çok ailede herkesin birbiri ile her şeyi açıkça konuşabilmesine önem vermektedirler(\bar{X} :2.62).Bunu ailede herkesin birbirine ilgi ve sevgisini göstermesi (\bar{X} : 2.59) ile ailede herkesin birbirine yakın ve uyum içinde olması (\bar{X} :2.59)konuları izlemektedir. Bireylerin bu her iki konuya verdikleri önem yüksek olup, aynı düzeydedir. Ailede herkesin birlikte zaman geçirmekten hoşlanması konusuna verilen önem de yüksektir(\bar{X} :2.57).Ancak ailede herkesin amaçlarına ulaşabilmesi için birbirini desteklemesi (\bar{X} :2.48) ile ailede problemlerin birlikte çözülmesi (\bar{X} :2.44) daha az önem verilen konular arasındadır. Aile etkileşimi açısından; en az önem verilen konu ise ailede yaşamın iyi ve kötü yanlarının paylaşılması olarak belirlenmiştir. Aile etkileşimi bağlamında bireylerin en çok önem verdikleri konu ile en çok tatmin duydukları konu aynıdır. Diğer bir deyişle, bireyler ailede herkesin birbiri ile her şeyi açıkça konuşabilmesi konusuna hem önem vermekte, hem de bu konudan en yüksek tatmini duymaktadırlar (\bar{X} : 2.66). Ailede problemlerin birlikte çözülmesi konusuna daha az önem verilirken, bu konudan duyulan tatmin daha yüksektir (\bar{X} : 2.59). Ailede herkesin birlikte zaman geçirmekten hoşlanması tatmin duyulan konular arasındadır (\bar{X} :2.51). Ailede herkesin birbirine yakın ve

uyum içinde olması önem verilen bir konu iken, bu konudan duyulan tatmin düşüktür (\bar{X} :2.48).Ayrıca ailede herkesin birbirini desteklemesi, birbirine yakın ve uyum içinde olması konularından duyulan tatmin düşüktür. Aile etkileşimi açısından en az tatmin duyulan konu ise ailede yaşamın iyi ve kötü yanlarının paylaşılmasıdır (Tablo 2).

Tablo 2.Bireylerin algıladıkları önem ve tatmin düzeylerine göre aile yaşam kalitesi dinamiklerinin dağılımı

Aile yaşam kalitesi dinamikleri	Önem	Tatmin
(i) Aile etkileşimi	\bar{X}	\bar{X}
1.Ailede herkesin birlikte zaman geçirmekten hoşlanması	2.57	2.51
2.Ailede herkesin birbiri ile her şeyi açıkça konuşabilmesi	2.62	2.66
3.Ailede problemlerin birlikte çözülmesi	2.44	2.59
4.Ailede herkesin amaçlarına ulaşabilmesi için birbirini desteklemesi	2.48	2.48
5.Ailede herkesin birbirine ilgi ve sevgisini göstermesi	2.59	2.48
6.Ailede herkesin birbirine yakın ve uyum içinde olması	2.59	2.44
7.Ailede yaşamın iyi ve kötü yanlarının paylaşılması	2.37	2.29
(ii)Ebeveyn sorumlulukları		
1.Ailede çocuklara bağımsızlığı öğrenmeleri için yardım edilmesi	2.51	2.29
2. Aile bireylerinin çocuklara okul ödevlerinde ya da diğer aktivitelerde yardım etmesi	2.22	2.29
3.Aile bireylerinin çocuklara iyi kararlar vermeyi öğretmesi	2.48	2.37
4.Aile bireylerinin çocukların yaşamındaki diğer insanları (arkadaşları, öğretmenleri) tanınması	2.42	2.44
(iii)Duygusal refah		
1.Aile bireylerinin stresi olan diğer bireyleri rahatlatması	2.18	2.37
2. Ailedeki bireylerin ihtiyaç duyduklarında destek alabilecekleri dostları ve arkadaşlarının olması	2.07	2.33
3. Aile bireylerinin kendi ilgilerine zaman ayırmasının desteklenmesi	2.37	2.34
4. Aile bireylerinin özel ihtiyaçlarının karşılanması için dışarıdan destek ve yardım sağlanması	2.16	2.42
(iv) Fiziksel ve materyal refah		
1.Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında tıbbi bakım alabilmesi	2.51	2.62
2. Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında dış bakımı alabilmesi	2.50	2.62
3. Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında ulaşım olanağına sahip olabilmesi	2.37	2.59
4. Aile bireylerinin harcamalarında uygun bir yol izlemeleri	2.38	2.40
5. Aile bireylerinin ev, okul ve komşularının bulunduğu çevrede güven içinde yaşaması	2.66	2.48
6. Aile bireylerinin evde kendilerini rahat ve konforlu hissetmeleri	2.70	2.59

İstatistiksel analizlere göre; bireylerin, aile etkileşimi konularına verdikleri önem cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemektedir. Ancak ortalama değerler dikkate alındığında; erkeklerin ailede herkesin birlikte zaman geçirmekten hoşlanması, ailede problemlerin birlikte çözülmesi, ailede herkesin birbirine ilgi ve sevgisini göstermesi, ailede herkesin birbirine yakın ve uyum içinde olması konularına kadınlara kıyasla daha çok önem verdikleri gözlenmektedir. Kadınlar ise ailede herkesin birbiri ile her şeyi açıkça konuşabilmesi, ailede herkesin amaçlarına ulaşabilmesi için birbirini desteklemesi, ailede yaşamın iyi ve kötü yanlarının paylaşılması konularına daha çok önem vermektedirler (Tablo 3).

Aile etkileşimi konularından duyulan tatmin düzeylerinin cinsiyet değişkeni ile ilişkili olup olmadığı t-testi ile ortaya konulmuştur. Buna göre, erkekler ailede herkesin birbiri ile her şeyi açıkça konuşabilmesinden kadınlara kıyasla daha çok tatmin duymaktadırlar ($p<0.05$) (Tablo 3).

Aile etkileşimi açısından bireylerin algıladıkları önem ve tatmin düzeylerinin yaş değişkeni ile ilişkisi incelendiğinde, 37 ve daha büyük yaş grubundaki bireylerin ailede herkesin amaçlarına ulaşabilmesi için birbirini desteklemesi konusuna diğer yaş grubundaki bireylere kıyasla daha çok önem verdikleri anlaşılmaktadır($p<0.05$) (Tablo 4).

(ii) Ebeveyn sorumlulukları açısından; bireyler, en çok ailede çocuklara bağımsızlığı öğrenmeleri için yardım edilmesine önem vermektedirler (\bar{X} : 2.51).Ancak bireyler en çok önem verdikleri bu konudan en düşük tatmini duymaktadırlar (\bar{X} : 2.29). Araştırma kapsamına alınan bireyler aile bireylerinin çocuklara iyi kararlar vermeyi öğretmesi (\bar{X} : 2.48) ile aile bireylerinin çocukların yaşamındaki diğer insanları (arkadaşlar, öğretmenler)tanınması (\bar{X} : 2.42) konularına önem vermektedirler. Ancak bu konulardan duydukları tatmin çok yüksek değildir (\bar{X} : 2.37, \bar{X} : 2.44).Ebeveyn sorumlulukları açısından en az önem verilen ve en az tatmin duyulan konu aynıdır. Bireyler, aile bireylerinin çocuklara okul ödevlerinde ya da diğer aktivitelerde yardım etmesini önemli bulmamakta ve bu konudan diğerlerine kıyasla daha az tatmin duymaktadırlar (Tablo 2).

Bireylerin ebeveyn sorumlulukları açısından algıladıkları önem ve tatmin düzeylerinin istatistiksel olarak cinsiyet değişkeni ile ilişkili olmadığı belirlenmiştir (Tablo 3). Ancak ortalama değerler incelendiğinde; erkeklerin, ailede çocuklara bağımsızlığı öğrenmeleri için yardım edilmesi, aile bireylerinin çocuklara okul ödevlerinde ya da diğer aktivitelerde yardım etmesi, aile bireylerinin çocukların yaşamındaki diğer insanları (arkadaşları, öğretmenleri) tanınması konularına kadınlara göre daha çok önem verdikleri ve bu konulardan daha yüksek tatmin duydukları anlaşılmaktadır (Tablo 3).

Ebeveyn sorumlulukları ile ilgili olarak 37 ve daha büyük yaşta bireyler aile bireylerinin çocuklara daha iyi kararlar vermeyi öğretmesi konusuna diğer yaş grubundaki bireylere oranla daha çok önem vermektedirler ($p < 0.05$). Bireylerin ebeveyn sorumlulukları ile ilgili olarak algıladıkları tatmin düzeyi istatistiksel analizlere göre yaş değişkeni ile ilişkili bulunmamıştır (Tablo 4).

Tablo 3. Bireylerin algıladıkları önem ve tatmin düzeylerine göre aile yaşam kalitesi dinamiklerinin cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi sonuçları

Aile yaşam kalitesi dinamikleri (i) Aile etkileşimi	Cinsiyet	Önem			Tatmin		
		\bar{X}	S	t	\bar{X}	S	t
1. Ailede herkesin birlikte zaman geçirmekten hoşlanması	Kadın	2.52	0.15	1.350	2.44	0.14	0.083
	Erkek	2.66	0.16		2.66	0.23	
2. Ailede herkesin birbiri ile her şeyi açıkça konuşabilmesi	Kadın	2.66	0.11	0.775	2.61	0.11	3.646*
	Erkek	2.55	0.17		2.77	0.14	
3. Ailede problemlerin birlikte çözülmesi	Kadın	2.33	0.16	1.732	2.55	0.12	1.320
	Erkek	2.66	0.16		2.66	0.16	
4. Ailede herkesin amaçlarına ulaşabilmesi için birbirini desteklemesi	Kadın	2.50	0.12	0.20	2.38	0.11	0.330
	Erkek	2.44	0.17		2.66	0.16	
5. Ailede herkesin birbirine ilgi ve sevgisini göstermesi	Kadın	2.55	0.16	1.404	2.55	0.12	1.320
	Erkek	2.66	0.16		2.33	0.16	
6. Ailede herkesin birbirine yakın ve uyum içinde olması	Kadın	2.55	0.12	0.056	2.33	0.14	0.595
	Erkek	2.66	0.23		2.66	0.16	
7. Ailede yaşamın iyi ve kötü yanlarının paylaşılması	Kadın	2.44	0.12	0.077	2.22	0.15	0.040
	Erkek	2.22	0.16		2.44	0.17	
(ii) Ebeveyn sorumlulukları							
1. Ailede çocuklara bağımsızlığı öğrenmeleri için yardım edilmesi	Kadın	2.44	0.18	1.320	2.22	0.19	2.309
	Erkek	2.66	0.23		2.44	0.17	
2. Aile bireylerinin çocuklara okul ödevlerinde ya da diğer aktivitelerde yardım etmesi	Kadın	2.16	0.12	0.123	2.22	0.12	2.023
	Erkek	2.33	0.17		2.44	0.24	
3. Aile bireylerinin çocuklara iyi kararlar vermeyi öğretmesi	Kadın	2.50	0.12	0.208	2.38	0.11	0.330
	Erkek	2.44	0.17		2.33	0.24	
4. Aile bireylerinin çocukların yaşamındaki diğer insanları (arkadaşları, öğretmenleri) tanınması	Kadın	2.41	0.15	0.080	2.44	0.11	0.624
	Erkek	2.44	0.17		2.44	0.16	
(iii) Duygusal refah							
1. Aile bireylerinin stresi olan diğer bireyleri rahatlatması	Kadın	2.05	0.16	0.217	2.33	0.14	0.077
	Erkek	2.44	0.17		2.44	0.17	
2. Ailedeki bireylerin ihtiyaç duyduklarında destek alabilecekleri dostları ve arkadaşlarının olması	Kadın	2.00	0.12	1.605	2.38	0.14	4.046*
	Erkek	2.22	0.14		2.12	0.17	

Tablo 3 (Devam). Bireylerin algıladıkları önem ve tatmin düzeylerine göre aile yaşam kalitesi dinamiklerinin cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi sonuçları

3. Aile bireylerinin kendi ilgilerine zaman ayırmasının desteklenmesi	Kadın	2.44	0.17	6.154*	2.33	0.14	0.258
	Erkek	2.22	0.22		2.37	0.14	
4. Aile bireylerinin özel ihtiyaçlarının karşılanması için dışardan destek ve yardım sağlanması	Kadın	2.17	0.14	0.636	2.44	0.14	0.996
	Erkek	2.12	0.16		2.37	0.18	
(iv) Fiziksel ve materyal refah							
1. Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında tıbbi bakım alabilmesi	Kadın	2.44	0.12	1.667	2.61	0.11	0.330
	Erkek	2.66	0.16		2.66	0.16	
2. Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında dış bakımı alabilmesi	Kadın	2.41	0.14	0.644	2.61	0.11	0.330
	Erkek	2.66	0.16		2.66	0.16	
3. Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında ulaşım olanağına sahip olabilmesi	Kadın	2.38	0.14	1.231	2.55	0.11	3.622*
	Erkek	2.33	0.18		2.44	0.24	
4. Aile bireylerinin harcamalarında uygun bir yol izlemeleri	Kadın	2.38	0.13	0.680	2.50	0.12	0.045
	Erkek	2.37	0.17		2.22	0.22	

5. Aile bireylerinin ev, okul ve komşularının bulunduğu çevrede güven içinde yaşaması	Kadın Erkek	2.72 2.55	0.10 0.17	0.251	2.50 2.44	0.14 0.17	0.588
6.Aile bireylerinin evde kendilerini rahat ve konforlu hissetmeleri	Kadın Erkek	2.77 2.55	0.15 0.16	3.333*	2.66 2.44	0.11 0.17	0.775

(iii)*Duygusal refah* ile ilgili belirlenen konulara bireyler diğer aile yaşam kalitesi konularına oranla daha az önem vermekte ve daha az tatmin duymaktadırlar. Örneğin duygusal refah kapsamında bireylerin en çok önem verdikleri konu \bar{X} :2.37 puan ile aile bireylerinin kendi ilgilerine zaman ayırmasının desteklenmesidir. Aile bireylerinin stresi olan diğer bireyleri rahatlatması (\bar{X} : 2.18) ile aile bireylerinin özel ihtiyaçlarının karşılanması için destek ve yardım sağlanması (\bar{X} :2.16) ortalama puanları çok yüksek olmamakla birlikte önem verilen konular arasındadır. Bireylerin en az önem verdikleri konu ailedeki bireylerin ihtiyaç duyduklarında destek alabilecekleri dostları ve arkadaşlarının olmasıdır (\bar{X} : 2.07).

Tablo 4.Bireylerin algıladıkları önem ve tatmin düzeylerine göre aile yaşam kalitesi dinamiklerinin yaş değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

Aile yaşam kalitesi ölçeği (i) Aile etkileşimi	Yaş	Önem			Tatmin		
		\bar{X}	S	F	\bar{X}	S	F
1.Ailede herkesin birlikte zaman geçirmekten hoşlanması	≤25	2.56	0.15	0.223	2.56	0.15	0.100
	26-36	2.50	0.22		2.42	0.29	
	37≤	2.75	0.25		2.50	0.28	
2.Ailede herkesin birbirleri ile her şeyi açıkça konuşabilmesi	≤25	2.62	0.12	0.229	2.62	0.12	0.841
	26-36	2.71	0.18		2.85	0.14	
	37≤	2.50	0.28		2.50	0.28	
3.Ailede problemlerin birlikte çözülmesi	≤25	2.25	0.17	1.946	2.56	0.12	0.287
	26-36	2.71	0.18		2.71	0.18	
	37≤	2.75	0.28		2.56	0.28	
4.Ailede herkesin amaçlarına ulaşabilmesi için birbirini desteklemesi	≤25	2.37	0.17	2.803*	2.43	0.12	0.160
	26-36	2.42	0.18		2.57	0.20	
	37≤	3.00	0.25		2.50	0.28	
5.Ailede herkesin birbirine ilgi ve sevgisini göstermesi	≤25	2.56	0.12	1.350	2.50	0.12	0.047
	26-36	2.57	0.20		2.42	0.20	
	37≤	2.75	0.00		2.50	0.28	
6.Ailede herkesin birbirine yakın ve uyum içinde olması	≤25	2.56	0.18	1.359	2.37	0.15	0.287
	26-36	2.42	0.20		2.57	0.20	
	37≤	3.00	0.25		2.50	0.28	
7.Ailede yaşamın iyi ve kötü yanlarının paylaşılması	≤25	2.37	0.12	1.532	2.25	0.17	0.256
	26-36	2.14	0.29		2.28	0.18	
	37≤	2.75	0.00		2.50	0.28	
(ii)Ebeveyn sorumlulukları							
1.Ailede çocuklara bağımsızlığı öğrenmeleri için yardım edilmesi	≤25	2.43	0.12	2.312	2.12	0.20	1.122
	26-36	2.42	0.26		2.57	0.20	
	37≤	3.00	0.25		2.50	0.28	
2.Aile bireylerinin çocuklara okul ödevlerinde ya da diğer aktivitelerde yardım etmesi	≤25	2.12	0.12	1.176	2.18	0.16	0.981
	26-36	2.14	0.20		2.57	0.20	
	37≤	2.75	0.00		2.50	0.25	
3.Aile bireylerinin çocuklara iyi kararlar vermeyi öğretmesi	≤25	2.43	0.20	3.074*	2.18	0.11	0.282
	26-36	2.283	0.26		2.57	0.20	
	37≤	3.00	0.25		2.25	0.28	
4.Aile bireylerinin çocukların yaşamındaki diğer insanları (arkadaşları, öğretmenleri) tanıması	≤25	2.40	0.12	0.058	2.31	0.15	0.378
	26-36	2.42	0.18		2.42	0.20	
	37≤	2.50	0.00		2.50	0.25	

Tablo 4(Devam).Bireylerin algıladıkları önem ve tatmin düzeylerine göre aile yaşam kalitesi dinamiklerinin yaş değişkenine ilişkin ANOVA sonuçları

(iii)Duygusal refah							
1.Aile bireylerinin stresi olan diğer bireyleri rahatlatması	≤25	2.06	0.13	0.858	2.43	0.15	0.599
	26-36	2.42	0.20		2.57	0.20	
	37≤	2.25	0.28		2.25	0.25	
2.Ailedeki bireylerin ihtiyaç duyduklarında destek alabilecekleri dostları ve arkadaşlarının olması	≤25	2.06	0.17	0.050	2.31	0.14	0.861
	26-36	2.14	0.20		2.57	0.20	
	37≤	2.00	0.25		2.25	0.25	
3.Aile bireylerinin kendi ilgilerine zaman ayırmasının desteklenmesi	≤25	2.43	0.19	0.354	2.25	0.16	0.157
	26-36	2.28	0.26		2.57	0.18	
	37≤	2.25	0.40		2.25	0.25	
4.Aile bireylerinin özel ihtiyaçlarının	≤25	2.20	0.12	0.292	2.40	0.13	0.631

karşlanması için dışardan destek ve yardım sağlanması	26-36 37≤	2.00 2.33	0.18 0.25		2.28 2.25	0.28 0.25	
(iv) Fiziksel ve materyal refah							
1.Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında tıbbi bakım alabilmesi	≤25 26-36 37≤	2.62 2.28 2.50	0.14 0.37 0.33	0.825	2.53 2.28 2.25	0.11 0.20 0.25	1.827
2.Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında dış bakımı alabilmesi	≤25 26-36 37≤	2.66 2.14 2.50	0.15 0.18 0.28	2.901*	2.75 2.57 2.27	0.11 0.20 0.25	1.827
3.Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında ulaşım olanağına sahip olabilmesi	≤25 26-36 37≤	2.43 2.28 2.25	0.12 0.14 0.28	0.266	2.75 2.57 2.25	0.11 0.20 0.25	3.225*
4.Aile bireylerinin harcamalarında uygun bir yol izlemeleri	≤25 26-36 37≤	2.40 2.28 2.25	0.15 0.18 0.25	0.179	2.75 2.50 2.00	0.11 0.20 0.40	0.167
5. Aile bireylerinin ev, okul ve komşularının bulunduğu çevrede güven içinde yaşaması	≤25 26-36 37≤	2.68 2.71 2.50	0.15 0.18 0.28	0.204	2.43 2.42 2.25	0.15 0.20 0.25	3.276*
6.Aile bireylerinin evde kendilerini rahat ve konforlu hissetmeleri	≤25 26-36 37≤	2.75 2.71 2.50	0.11 0.18 0.28	0.444	2.68 2.28 2.00	0.11 0.18 0.40	1.254

Bireylerin duygusal refah açısından en çok tatmin duydukları konu aile bireylerinin özel ihtiyaçlarının karşılanması için dışarıdan destek ve yardım sağlanmasıdır. Bu bağlamda en az tatmin duyulan konu ailedeki bireylerin ihtiyaç duyduklarında destek alabilecekleri dostları ve arkadaşlarının olması şeklinde belirlenmiştir (Tablo 2).

Duygusal refah ile ilgili olarak kadınlar aile bireylerinin kendi ilgilerine zaman ayırmasını desteklenmesine daha çok önem vermekte ($p<0.05$) ve ailedeki bireylerin ihtiyaç duyduklarında destek alabilecekleri dostları ve arkadaşlarının olmasından daha çok tatmin duymaktadırlar ($p<0.05$) (Tablo 3). Bireylerin duygusal refah ile ilgili konularda algıladıkları önem ve tatmin düzeylerinin yaş değişkeni ile istatistiksel açıdan ilişkili olmadığı belirlenmiştir (Tablo 4).

(iv) *Fiziksel ve materyal refah* açısından; bireyler, en çok aile bireylerinin evde kendilerini rahat ve konforlu hissetmelerine ($\bar{X}:2.70$) ve aile bireylerinin ev, okul ve komşularının bulunduğu çevrede güven içinde yaşamasına önem vermektedirler ($\bar{X}:2.66$). Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında tıbbi bakım ($\bar{X}:2.51$) ve dış bakımı alabilmeleri ($\bar{X}:2.50$) de önemli bulunan konular arasındadır. Aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında ulaşım olanağına sahip olabilmeleri ($\bar{X}:2.37$) ve aile bireylerinin harcamalarında uygun bir yol izlemeleri ($\bar{X}:2.38$) en az önem verilen konulardır. Araştırma kapsamına alınan bireyler aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında tıbbi bakım ($\bar{X}:2.62$) ve dış bakımı alabilmelerinden ($\bar{X}:2.62$) en yüksek tatmini duymaktadırlar. Ayrıca aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında ulaşım olanağına sahip olabilmeleri ($\bar{X}:2.59$) ve aile bireylerinin evde kendilerini rahat ve konforlu hissetmeleri(2.59) tatmin duyulan konulardır. Aile bireylerinin ev, okul ve komşularının bulunduğu çevrede güven içinde yaşaması konusundan duyulan tatmin biraz daha düşüktür ($\bar{X}:2.48$).Bireylerin en az tatmin duydukları konu ise aile bireylerinin harcamalarında uygun bir yol izlemeleridir ($\bar{X}:2.40$) (Tablo 2).

Fiziksel ve materyal refah açısından kadınlar aile bireylerinin evde kendilerini rahat ve konforlu hissetmelerine erkeklere kıyasla daha çok önem vermekte ($p<0.05$); aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında ulaşım olanağına sahip olabilmelerinden daha çok tatmin duymaktadırlar ($p<0.05$) (Tablo 3).

Fiziksel ve materyal refah ile yaş değişkeni arasındaki ilişki incelendiğinde; 25 ve daha küçük yaş grubundaki bireylerin, aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında dış bakımı alabilmelerine daha çok önem verdikleri ($p<0.05$); aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında ulaşım olanağına sahip olabilmelerinden($p<0.05$) ve aile bireylerinin ev, okul ve komşularının bulunduğu çevrede güven içinde yaşamalarından($p<0.05$) daha çok tatmin duydukları belirlenmiştir (Tablo 4).

Pearson Korelasyon analizine göre bireylerin aile yaşam kalitesi dinamikleri ile ilgili olarak algıladıkları önem ve tatmin düzeylerinin birbiri ile ilişkili olduğu anlaşılmıştır ($p<0.01$). Diğer bir deyişle; bireylerin aile etkileşimi, ebeveyn sorumlulukları, duygusal refah ile fiziksel ve materyal refahtan oluşan aile yaşam kalitesi konularına verdikleri önem arttıkça, bu konulardan duydukları tatminin de arttığı saptanmıştır (Tablo 5).

Tablo 5. Aile yaşam kalitesi dinamiklerine ilişkin algılanan önem ve tatmin düzeyleri arasındaki ilişki

Aile yaşam kalitesi dinamikleri	Tatmin Düzeyi
Önem Düzeyi	0.717**

Sonuç

Dünya üzerinde insanlar birbirine bağlı ve etkileşim halinde küresel ekosistemin birer parçaları halinde yaşarlar. Artık günümüzde birinin yaptıkları, diğer insanların yaşam kalitesini doğrudan etkiler. Böylece bir toplum ve bir aile içinde bulunan bireyin yaşam sorumluluğu çok boyutlu bir görev haline gelir. Toplumdaki ve ailedeki çoklu değerler, ihtiyaç düzeyleri yaşam kalitesinin de algılanmasını, yaşam kalitesi konularına verilen önemün düzeyini etkiler. Farklı ülkelerin vatandaşlarından oluşan bireylerin aile yaşam kalitesi ile ilgili algılarını ortaya koymak amacı ile planlanan ve yürütülen bu araştırmada yanıt aranan sorular tartışılmıştır. Buna göre;

1.Aile yaşam kalitesi dinamiklerine ilişkin olarak bireylerin en çok ve en az önem verdikleri konular nelerdir?

Araştırma kapsamına alınan bireylerin;

- Aile etkileşimi ile ilgili olarak; en çok ailede herkesin birbiri ile her şeyi açıkça konuşabilmesine, en az yaşamın iyi ve kötü yanlarının paylaşılmasına önem verdikleri,

- Ebeveyn sorumlulukları ile ilgili olarak; en çok ailede çocuklara bağımsızlığı öğrenmeleri için yardım edilmesini, en az aile bireylerinin çocuklara okul ödevlerinde ya da diğer aktivitelerde yardım etmesini önemli buldukları,

-Duygusal refah ile ilgili olarak; en çok aile bireylerinin kendi ilgilerine zaman ayırmasının desteklenmesine, en az ailedeki bireylerin ihtiyaç duyduklarında destek alabilecekleri dostları ve arkadaşlarının olmasına önem verdikleri,

- Fiziksel ve materyal refah ile ilgili olarak; aile bireylerinin evde kendilerini rahat ve konforlu hissetmelerini, en az aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında ulaşım olanağına sahip olabilmelerini önemli buldukları belirlenmiştir.

2.Aile yaşam kalitesi dinamiklerine ilişkin olarak bireylerin en çok ve en az tatmin duydukları konular nelerdir?

Araştırma kapsamına alınan bireylerin;

- Aile etkileşimi ile ilgili olarak; en çok ailede herkesin birbiri ile her şeyi açıkça konuşabilmesinden, en az yaşamın iyi ve kötü yanlarının paylaşılmasından tatmin duydukları,

- Ebeveyn sorumlulukları ile ilgili olarak; en çok aile bireylerinin çocukların yaşamındaki diğer insanları (arkadaşları, öğretmenleri) tanınmasından, en az ailede çocuklara bağımsızlığı öğrenmeleri için yardım edilmesinden ve aile bireylerinin çocuklara okul ödevlerinde ya da diğer aktivitelerde yardım etmesinden tatmin duydukları,

- Duygusal refah ile ilgili olarak; en çok aile bireylerinin özel ihtiyaçlarının karşılanması için dışarıdan destek ve yardım sağlanmasını, en az ailedeki bireylerin ihtiyaç duyduklarında destek alabilecekleri dostları ve arkadaşlarının olmasını tatmin edici buldukları,

- Fiziksel ve materyal refah ile ilgili olarak; en çok aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında tıbbi bakım ve dış bakımı alabilmelerini, en az aile bireylerinin harcamalarında uygun bir yol izlemelerini tatmin edici buldukları belirlenmiştir.

3.Yaş ve cinsiyet gibi değişkenler bireylerin aile yaşam kalitesine ilişkin önem verdikleri ve tatmin duydukları konuları etkilemekte midir?

İstatistiksel analizlere göre bireylerin;

-Aile etkileşimi konularına verdikleri önemin cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediği, ancak erkeklerin ailede herkesin birbiri ile her şeyi açıkça konuşabilmesinden kadınlara kıyasla daha çok tatmin duydukları, 37 ve daha büyük yaş grubundaki bireylerin ailede herkesin amaçlarına ulaşabilmesi için birbirini desteklemesi konusunda diğer yaş grubundaki bireylere kıyasla daha çok önem verdikleri,

- Ebeveyn sorumlulukları ile ilgili olarak, algılanan önem ve tatmin düzeylerinin istatistiksel olarak cinsiyet değişkeni ile ilişkili olmadığı, 37 ve daha büyük yaştaki bireylerin aile bireylerinin çocuklara daha iyi kararlar vermeyi öğretmesi konusuna diğer yaş grubundaki bireylere oranla daha çok önem verdikleri, ancak ebeveyn sorumlulukları ile ilgili olarak algılanan tatmin düzeyinin istatistiksel analizlere göre yaş değişkeni ile ilişkili olmadığı,

- Duygusal refah ile ilgili olarak kadınların aile bireylerinin kendi ilgilerine zaman ayırmasının desteklenmesine daha çok önem verdikleri ve ailedeki bireylerin ihtiyaç duyduklarında destek alabilecekleri dostları ve arkadaşlarının olmasından daha çok tatmin duydukları, duygusal refah ile ilgili konularda algılanan önem ve tatmin düzeylerinin yaş değişkeni ile istatistiksel açıdan ilişkili olmadığı,

- Fiziksel ve materyal refah açısından kadınların aile bireylerinin evde kendilerini rahat ve konforlu hissetmelerine erkeklere kıyasla daha çok önem verdikleri, aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında ulaşım olanağına sahip olabilmelerinden daha çok tatmin duydukları, 25 ve daha küçük yaş grubundaki bireylerin, aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında dış bakımı alabilmelerine daha çok önem verdikleri, aile bireylerinin ihtiyaç duyduklarında ulaşım olanağına sahip olabilmelerinden ve aile bireylerinin ev, okul ve komşularının bulunduğu çevrede güven içinde yaşamalarından daha çok tatmin duydukları belirlenmiştir

4. Aile yaşam kalitesi dinamiklerine ilişkin olarak algılanan önem ve tatmin düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?

Bireylerin aile etkileşimi, ebeveyn sorumlulukları, duygusal refah ile fiziksel ve materyal refahtan oluşan aile yaşam kalitesi konularına verdikleri önem arttıkça, bu konulardan duydukları tatminin de arttığı saptanmıştır.

KAYNAKÇA

- AMERİKA FEDERAL ÇEVRE KORUMA AJANSI. <http://www.epa.gov>. Erişim Tarihi: 16.04. 2006.
- ANDREWS Frank M., WITHEY Stephen B., **Social Indicators of Well-being**, Plenum Press, New York 1976.
- BUBOLZ Margaret, SONTAG, Suzanne, "Human Ecology Theory." In **Sourcebook of Family Theories and Methods: A Contextual Approach**, ed. P. Boss, W. J. Doherty, R. LaRossa, W. R. Schumm, and S. K. Steinmetz. Plenum Press, New York 1993.
- CAMPBELL Angus, CONVERSE Philip E., RODGERS Williard L., **The Quality of American Life**. Russell Sage Foundation, New York 1976.
- FRANKL Ve. **Man's Search For Meaning**, Pocket Boks, New York 1963.
- HOFFMAN Lesa, MARQUIS, Janet, Assessing Family Outcomes: Psychometric Evaluation of Beach Center Family Quality of Life Scale. *Journal of Marriage and Family*, 68, (2006)1069-1083.
- MCCALL S., "Quality of Life", **Social Indicators Research**, 2, 1975, pp 229-248.
- MELSON Gail, F., **Family and Environment: An Ecosystem Perspective**. Burgess, Minneapolis 1980.
- OKLAHOMA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL HİZMET BÖLÜMÜ. Social Indicators of Quality of life. <http://www.clinicalsocialwork.com>. Erişim Tarihi: 25.03.2007
- RAMKRISHNA Mukherjee. **Quality of Life**. Sage Publications, New York 1989.
- RICE Ann S., TUCKER Suzanne, **Family Life Management**. Macmillian Pub., New York 1986.
- TORONTO ÜNİVERSİTESİ YAŞAM KALİTESİ ARAŞTIRMA MERKEZİ. The Quality of Life Model. <http://www.utoronto.ca/qol/> Erişim Tarihi: 23.04.2007.